

“Het verhaal van de buurtsportcoach moet gewoon nóg beter verteld worden”

Monitoringaanpak Almere leidt tot betere inzichten in effecten inzet

Al meer dan zeventien jaar kennen we buurtsportcoaches in ons land. Dat klinkt als heel lang, maar tegelijkertijd blijft het een relatief nieuwe beroepsgroep. En dat betekent dat er nog volop wordt gepioneerd met hun inzet. In Almere vonden ze een mooie manier om beter in beeld te brengen waar de inzet van buurtsportcoaches aan bijdraagt. Gemeente én buurtsportorganisatie zelf aan het woord over wat die monitoringaanpak inhoudt en oplevert. LEON JANSSEN LOK

Sportstad vol betekenis, zo luidt de titel van de sportvisie van Almere. Twee ambities staan daarin centraal: Almere is één grote sport- en beweegaccommodatie én in Almere kan iedereen sporten en bewegen. Buurtsportcoaches spelen uiteraard een belangrijke rol in het werken aan die ambities: ze laten meer mensen sporten en bewegen in de buurt, spelen een rol in talentontwikkeling en stimuleren ontmoetingen. Dat doen ze dicht bij de inwoners in de wijk, op bijvoorbeeld playgrounds, schoolpleinen en in buurt- en wijkcentra. Maar een sportstad vol betekenis betekent ook dat de betekenis van de buurtsportcoaches helder moet zijn. En om die reden veranderde er de afgelopen jaren het een en ander in de manier waarop Almere buurtsportcoaches inzet. Niet alleen qua organisatie, maar ook waar het gaat om de manier waarop de effecten van hun inspanningen beter inzichtelijk worden.

Van subsidies naar aanbesteding

“Jarenlang hebben we verschillende partijen subsidies verstrekt voor de inzet van buurtsportcoaches”, vertelt Monique van der Veen, beleidsadviseur onderwijs & sport bij de gemeente. Vanuit haar sportrol is ze accounthouder voor de buurtsportcoachdossiers, vanuit haar onderwijsrol legt ze de focus op de leeftijdsgroep van nul tot zes jaar. Een in de praktijk logische koppeling, die mooi aansluit bij de gemeentelijke sportvisie.

“Zo’n subsidiemodel heeft natuurlijk ook z’n voordelen,” legt Van der Veen uit, “maar wij constateerden meer en meer dat we betere sturing wilden hebben op wat er in de stad gebeurt. Dat we meer een rol als opdrachtgever wilden hebben. Bij een subsidie komt de aanvraag echt vanuit de aanvrager en heb je als gemeente toch wat

minder sturingsmogelijkheden op wat je uiteindelijk met elkaar wilt bereiken. Een inhoudelijke afweging alleen is echter niet voldoende. Op basis van het Almeerse afwegingskader is er ook een juridische toets geweest en de conclusie daarvan was dat aanbesteden de juiste vorm was.” De gemeente startte dus een aanbestedings-traject en werkt sinds 2024 met partijen die die aanbestedingsopdracht gegund hebben gekregen.

Beleidsdoelen vertaald naar opdracht

“Voor die aanbesteding hebben we vijf percelen in de markt gezet, waarvan vier gebiedspercelen: Stad-West, Stad-Oost,

Almere Buiten en een combinatie van Almere Haven, Hout en Poort”, licht Van der Veen toe. “De uitvoering daar is nu verdeeld over twee partijen: Talent in Op-leiding en Sportprofessional. Bij de start van de aanbestedingsprocedure hebben we per gebiedsperceel helemaal uitge-werkt hoe de populatie eruitziet, wat de uitdagingen zijn, wat het buurtsportwerk moest inhouden, wie de belangrijkste partners zijn, en welke rollen en verant-woordelijkheden er zijn. We reikten dus eigenlijk het hele speelveld op een pre-senteerblaadje aan, zodat alle inschrijvers gelijke kansen hadden. De kaders lagen verder in de sportvisie en het GALA-ak-kkoord en die hebben we vertaald naar

“Wij constateerden meer en meer dat we betere sturing wilden hebben op wat er in de stad gebeurt. Dat we meer een rol als opdrachtgever wilden hebben”

Monique van der Veen (Gemeente Almere)

“Evalueren doen we aan de hand van het stoplichtmodel. Eerlijk en transparant”

Monique van der Veen (Gemeente Almere)

concrete doelstellingen. We wilden aan de voorkant heel duidelijk formuleren wat we met elkaar wilden bereiken. En dan moet je ook denken aan heel praktische dingen. Voorheen hadden alle partijen bijvoorbeeld hun eigen kleding en huisstijl. Dat kwam de zichtbaarheid van de buurtsportcoaches niet ten goede. Nu hebben alle drie de partijen [stadsbreed zijn er ook nog een buurtsportcoach gezondheid & preventie en een buurtsportcoach inclusief sporten in dienst bij MEE Samen, red.] dezelfde uitstraling en zichtbaarheid.”

Uniforme monitoring

De nieuwe werkwijze heeft ook gevolgen gehad voor de wijze van evalueren en monitoren. Van der Veen: “In de subsidietijd hadden de verschillende partijen niet alleen een eigen manier van subsidie aanvragen, maar ook een eigen manier van verantwoorden. Daar lag echt een verbeterpunt. Als we de regie meer naar ons toe wilden gaan trekken, dan hadden we ook beter zicht nodig op hoe er werd gemonitord. We wilden daar echt een uniforme werkwijze in. Dat begint natuurlijk met de uitgangspositie. De buurtsportteams maken nu per perceel een eigen jaarplan en dat doen ze in afstemming met de gemeentelijke gebiedsmanagers die aan hun eigen gebiedsagenda werken. Echt op basis van wat de inwoners van het betreffende gebied nodig hebben, een kwestie van voelen en proeven. Dat jaarplan stemmen we dan verder met elkaar af, zodat we zeker weten dat het buurtsportteam de goede focus voor het komende jaar heeft.”

Stoplichtmodel

Natuurlijk moeten er soms keuzes gemaakt worden. Van der Veen daarover: “De rol van de buurtsportcoach wordt steeds groter en belangrijker. Ze worden steeds meer bevraagd, worden zichtbaarder en dat kan nieuwe vraagstukken oproepen. In dat soort gevallen vallen we

echt terug op de basis: we moeten doen wat nodig is. Dan moet je je afvragen waar de behoeften van de inwoners van een gebied liggen. Soms heb je in een gebied zo veel uitdagingen, dat je dus moet zeggen: ‘We kunnen vanuit sport en bewegen niet overal op inzetten.’ Dan wordt in onderlinge samenhang bepaald waaraan prioriteit gegeven wordt.”

Halverwege het jaar komen de partijen in dezelfde samenstelling weer bij elkaar om de voortgang te bespreken. Is het gegaan zoals gedacht en gepland, zijn er dingen niet van de grond gekomen en zo ja, wat is de reden daarvan? En kan de gemeente, of de gebiedsmanager in het bijzonder, daar iets aan doen? “Dat doen we aan de hand van het stoplichtmodel”, licht Van der Veen toe. “Groen, oranje, rood. Dat is een heel prettig gespreksmodel – eerlijk en transparant. We zoomen in op de zaken die niet lekker lopen. Waar lopen we tegenaan? Heeft dat te maken met planning, financiën of iets anders? Het is geen afrekenmodel, integendeel. Het is juist bedoeld om met elkaar betere keuzes te kunnen maken.”

Good practices

“In het laatste gesprek, aan het einde van het jaar, gebruiken we het stoplichtmodel weer. We vragen ook altijd aan de buurtsportcoaches waar ze trots op zijn. Want het is zo belangrijk om een goede balans te houden tussen de dingen die moeizaam verlopen en de elementen die er juist uitgelicht mogen worden, omdat ze zo goed gaan.”

Het betekent dat Van der Veen flink wat gesprekken voert, maar dat vindt ze helemaal niet erg, integendeel. “Ik vind het heel belangrijk dat je als beleidsadviseur *feeling* houdt met datgene wat er daadwerkelijk in de praktijk gebeurt. Wat speelt er in het gebied, wat is er nodig,

moet ik collega's van andere afdelingen betrekken? Als ik dat niet hoor, kom ik veel te ver van de opdracht te staan. En het helpt mij ook om het verhaal van en over de buurtsportcoach intern te vertellen.” De buurtsportcoachorganisaties wordt dan ook gevraagd om een aantal *good practices* te beschrijven. “Het liefst met mooie foto's erbij, want dan gaat het veel meer leven. Elke buurtsportcoachorganisatie heeft toch ook z'n eigen identiteit en kleur. Dat komt mooi tot uiting in die *good practices*.”

Talent in Opleiding

Van der Veen is dus uitermate tevreden met de nieuwe werkwijze en onderstreept dat nog maar eens door te stellen dat er veel uniformiteit is gekomen. “In het opstellen van basisdoelen en gebiedsdoelen, in de monitoring en ook in de uitstraling en daarmee de zichtbaarheid van de buurtsportcoaches.”

“Uiteindelijk is het doel iedereen in beweging te krijgen. En dat bereik je nu eenmaal beter als je samenwerkt, als je verbindt”

Martin Cornelissen (Talent in Opleiding)

Hoe kijken de uitvoeringsorganisaties eigenlijk tegen de aanpak aan? Martin Cornelissen is coördinerend buurtsportcoach bij Talent in Opleiding, dat buurtsportcoaches inzet in Almere Haven, Hout, Poort en West. “De gemeente zet met de nieuwe vorm erg in op verbinden en daar zijn we heel erg blij mee. Wij zijn de verbinder in de wijk, proberen alle partijen bij elkaar te krijgen: buurt, onderwijs, sportverenigingen, zorg, jeugdondersteuners, ouderenwerk. Of dat nu is met zitgym, schoolpleinsport, naschoolse gym in aandachtswijken of sport- en spelactiviteiten op playgrounds, uiteindelijk is het doel iedereen in beweging te krijgen. En dat bereik je nu eenmaal beter als je samenwerkt, als je verbindt.”

Metten van impact

Hij vervolgt: “Het lastige is wel: Hoe meet je de impact van je inspanningen? We hielden natuurlijk altijd al deelnemersaantallen bij, maar met de nu ingevoerde stoplichtmethode wordt dat toch een stuk inzichtelijker. Vanuit de doelen die de gemeente op voorhand stelt, stellen wij ons jaarplan op, inclusief kpi's per project. In de rapportages sluiten we daar dan een-op-een op aan. Gaat alles volgens plan, dan geven we dat aan met een groene

kleur. Met rood zeggen we dat iets stagneert, dat iets niet haalbaar is. En als er bijsturing nodig is, dan laten we dat zien met een oranje kleur. Gezamenlijk stellen we dan vervolgdelen op voor het tweede gedeelte van het jaar. Aan het einde van het jaar evalueren we opnieuw en dat is dan meteen weer een bijstuurmoment voor het volgende jaar. Het is een heel prettige manier van evalueren en monitoren.”

Motiverend

De aanpak betekent dat er een goede balans wordt gezocht tussen cijfers, doelen en mogelijkheden. Cornelissen: “Als we bijvoorbeeld vanuit cijfers van de gemeente, het Rijk of het CBS zien dat het in bepaalde wijken minder goed gaat met de beweegdeelname, dan kunnen we daar acties op inzetten. Dan zoeken we naar verbindingen met verenigingen, met de wijk. En we koppelen daar dan dus ook kpi's aan; we nemen ons bijvoorbeeld voor dat we minimaal drie activiteiten per week op een playground organiseren. En dat we streven naar een x-aantal deelnemers, of een x-aantal verenigingen. Omdat we nu die rapportages maken, krijgt het hele team er ook veel meer van mee. Je kunt de resultaten mooi bespreken met je team en laten zien dat die ene activiteit op het schoolplein een veel hoger doel dient. Je bent bezig met verbinding in de wijk, met jongeren van de straat houden, met het vergroten van de beweegdeelname van jongeren of het verkleinen van de motorische achterstand van kinderen. Dat inzichtelijk hebben, motiveert enorm!”

Geen cijfers maar verhalen

Dat laatste ziet ook Monique van der Veen: “Kleine activiteiten lijken dan misschien klein, maar ze dragen bij aan een groter geheel, zoals het bevorderen van de gezondheid of het ontdekken van talent. En als er ergens op bijgestuurd moet worden, is dat vaak heel praktisch. Als een peuteractiviteit niet loopt, waar ligt dat dan aan? Aan de locatie, het tijdstip, de berichtgeving erover, de kosten?”

Van der Veen geeft tot slot aan dat de nieuwe aanpak nog meer voordelen biedt: “Wij moeten als gemeente natuurlijk ook verantwoording afleggen aan het Rijk. Ik vind het heel tof om te zien dat de verantwoording puur in aantallen deelnemers nu ook beetje bij beetje wordt losgelaten en dat

er meer met *good practices* gewerkt mag worden. Het aantal unieke deelnemers aan een activiteit zegt niks over wat er in een stad gebeurt. Ik hoop en denk stiekem dat onze manier van werken dat heeft gestimuleerd. Het gaat niet alleen over de cijfers, het gaat om de verhalen erachter. Wat verdient een podium? Dat is ook mijn grote drijfveer: dat het verhaal van de buurt-sportcoach nóg beter verteld wordt!” ■

“Het gaat niet alleen over de cijfers, het gaat om de verhalen erachter. Wat verdient een podium?”

Monique van der Veen (Gemeente Almere)

LAB: Basistraining monitoring & evaluatie

Samen met teamleden voeren buurtsport- en cultuurcoaches veel verschillende activiteiten uit in de wijk. Gemeenten hebben in veel gevallen een ambitieuze stip op de horizon benoemd. Er is vast ook al een bepaalde aanpak gekozen of beweegprofessionals zijn al enige tijd voortvarend aan het werk. De grote vraag is: Hoe weet je als buurtsport- of cultuurcoach in welke mate je eigen acties bijdragen aan het doel dat je voor ogen hebt? De basistraining Monitoring & Evaluatie (M&E) van de Landelijke Academy Buurtsportcoaches (LAB) helpt hierbij.

Deze vernieuwde training biedt praktische handvatten om met de monitoring en evaluatie van een aanpak aan de slag te gaan en aandacht te hebben voor de borging van die aanpak. In de training wordt theorie gecombineerd met praktische opdrachten.

Na deelname kennen deelnemers het belang van monitoring & evaluatie voor het werk van de buurtsportcoach en kunnen ze de relevante informatie verzamelen bij hun eigen activiteit(en), om de resultaten vervolgens te bespreken en de werkwijze te verbeteren.

Tijdsinvestering: 2 lesdagen met 30 minuten voorbereiding voorafgaand aan de eerste lesdag. Tussen de lessen in gaan deelnemers aan de slag met gegevensverzameling.

Wil je meer informatie?
Scan de QR-code.